

Cikkismertetés: Az értelmező és a reduktív előlapi ételcímke szerepe az ételválasztásban és a vásárlásban

Article review: The impact of interpretive and reductive front-of-pack labels on food choice and willingness to pay

Ismertető: Szabó Andrea ✉
Szegedi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Népegészségügyi Intézet

Ismertetett cikk: Zenobia Talati, Richard Norman, Simone Pettigrew, Bruce Neal, Bridget Kelly, Helen Dixon, Kylie Ball, Caroline Miller, Trevor Shilton. The impact of interpretive and reductive front-of-pack labels on food choice and willingness to pay. *BMC International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*. 2017;14:171. DOI 10.1186/s12966-017-0628-2

Beküldve: 2018. 11. 12.
doi: 10.24365/ef.v59i6.385

Kulcsszavak: ételcímke; napi beviteli értékekre vonatkozó iránymutatás; fizetési hajlandóság

Keywords: front-of-pack label; daily intake guide; discrete choice; willingness to pay

Ez az ausztrál tanulmány azt vizsgálta, hogy a csomagolás elején található címkék és a termék egészségességére vonatkozó jelzések hogyan befolyásolják a termékválasztást és a fizetési hajlandóságot. A hipotézisek a következők voltak: a termék kiválasztása és a fizetési hajlandóság jobban korrelál az ételválasztás egészségességével, ha a termék egészségességét nem a napi beviteli értékekkel (csökkentett, vagyis reduktív típusú címkézés), hanem elsősorban csillagokkal, másodsorban színes jelzőlámpákkal jelzik (értelmező típusú címkézés); valamint hogy a táplálkozásra vonatkozó állításokat a vásárlók ritkán olvassák el. Felnőttek és 10 év feletti gyermekek (n=2069) egy online, egyéni választáson alapuló feladatot végeztek el, amelyben kitalált ételválasztási-csomagolásokat használtak. Négy ételtípus esetében (sütemények, kukoricapehely, pizza, joghurt) a következő változók szerint kellett döntést hozniuk, hogy megvennék-e az adott terméket, vagy sem: előlapi ételcímke megléte (jelen van, hiányzik), előlapi

ételcímke típusa (napi beviteli értékek, egészségesség jelölése színes jelzőlámpákkal, egészségesség jelölése csillagokkal), ár (olcsó, közepesen drága, drága), továbbá az egészséges táplálkozás szintje (kevésbé egészséges, mérsékelt egészséges, egészségesebb). Egy harmadik opcióként azt a választ is megjelölhették, hogy egyik felkínált terméket sem választanák. A választásokra egyenként 30 másodperc állt rendelkezésre. A minta kiválasztásánál fontos szempont volt a gazdasági-szociális státusz; a válaszadók közel fele az alacsony státuszúak közé tartozott, ugyanis ők kevésbé tudatosan használják az ételcímkeket, rosszabbak a táplálkozási szokásaik, valamint nagyobb számban vannak köztük olyanok, akik táplálkozással összefüggő betegségben szenvednek. A vizsgálat részeként felmérték a válaszadók fogyasztási szokásait is a kutatás tárgyát képező négy ételválasztástípusból, és csak azokat a választásokat vonták be az értékelésbe, ahol az adott ételtípusból legalább alkalmanként szoktak fogyasztani.

A három ételcímke közül a csillaggal jelölt egészségesség volt a legnagyobb befolyással a választásra; a válaszadók 40%-a (95% CI: 38%-42%; CI=konfidencia-intervallum, megbízhatósági tartomány) választotta az egészségesebb variánst, 33%-a (95% CI: 31%-35%) a közepesen egészséges változatot és 23%-a (95% CI: 21%-24%) a kevésbé egészséges típusát az adott terméknek.

A színes jelzőlámpákkal ábrázolt ételcímke leginkább az egészségesebb [35% (95% CI: 33%-37%)] és a kevésbé egészséges [29% (95% CI: 27%-31%)] döntés között okozott jelentős különbséget, de a mérsékelt egészséges termékek választásához [32% (95% CI: 30%-34%)] viszonyítva nem.

A napi beviteli értékekre vonatkozó iránymutatás

nem volt hatással az egészségesebb termék választására. Csak a csillaggal jelzett egészségértékelés járt együtt szignifikánsan nagyobb fizetési hajlandósággal az egészséges termékek esetében az egészségtelenekhez viszonyítva. A táplálkozásra vonatkozó állításokat csak a bemutatott ételcímke-csomagolások 7%-án tekintették meg.

Az értelmező jellegű ételcímke, amilyen a csillagokkal jelzett egészségértékelés is, hatásosabban irányítja a fogyasztókat az egészségesebb termék választása felé, mint a reduktív típusú, napi beviteli értékekre vonatkozó iránymutatások. A tanulmány eredményei egyértelmű iránymutatást szolgáltatnak a szakpolitikai döntéshozók számára, hogy az ételcímke-csomagolások elején lévő címkék közül melyik ösztönözi a lakosságot jobban az egészségi állapot pozitív irányú megváltoztatására.

TANULSÁGOK A HAZAI SZAKEMBEREK SZÁMÁRA

Az ételcímke egészségtudatos vásárlásban betöltött szerepét nem könnyű vizsgálni, és valószínűleg országonként eltérő tényezők befolyásolják a döntéshozatalt, ezért mindenféleképpen szükség lehet egy magyarországi felmérésre. A végső cél olyan ételcímkek létrehozása és alkalmazása, amelyek segítségével a fogyasztók egyszerűen, gyorsan és pontosan fel tudják mérni egy ételcímke egészségességét. A fenti kutatás alapján a csillagokkal jelzett, összegző, értelmező jellegű jelölés alkalmasabb, mint a reduktív típusú, a lényeges információkat felvonultató címkézés. Ilyen típusú jelöléseket jelenleg nagyon kevés országban használnak, és általában ott sem kötelező jelleggel, csak önkéntesen. A Magyarországon forgalmazott ételcímkeken szintén csak a tápértékekre vonatkozó jelölések és egészséggel kapcsolatos állítások szerepelnek kötelező jelleggel, amelyeket a cikk alapján a vásárlók alig vesznek figyelembe vásárláskor, és ez feltételezhetően hazánkban is így van. Valószínű, hogy az európai uniós és a hazai ételcímke-címkézés is változtatásra szorul. Végezetül még azért lenne fontos a hatásos ételcímke-címkézés Magyarországon, mert nálunk is jelentős a táplálkozással összefüggő betegségteher.